

DELA VSKA POLITIKA

Izkaša dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 103

Maribor, sobota, dne 25. decembra 1937

Leto XII

Nekaj božičnih misli

Številne intervencije diplomatov demokratičnih sil so kljub španski in azijski krvavi tragediji s svojo aktivnostjo iz strahu pred nedoglednimi posledicami ustvarile nove predpogoje za poživitev starega gesla: narodi sporazumite se in sodelujte! Čuti se moralni vpliv in razpoloženje vsaj za razpravljanje važnih evropskih kakor tudi drugih mednarodnih problemov. Niti fašizem se ne upa več s tako osornostjo odklanjati ponudene roke, kakor je to delal prej. Božično geslo: mir ljudem na zemlji, se lahko uresniči, zavisi pa od taktike in energije demokratičnih velesil, kako in kdaj se reši problem svetovnega miru. Vemo sicer, da je v kapitalistični družbi večni svetovni mir nemogoč, vemo pa, da tudi kapitalistična družba, če hoče vpoštovati interese narodov prav lahko v lojalni demokraciji zagotovi daljši ali krajši mirni razvoj človeštva. Vsaka vojna je umetno vpriporjena morija od te ali one strani in ni moralna. Moralna ni, ker v njej krvavi narod, ki ne želi vojne.

Pomemben je predlog angleškega predsednika vlade, Chamberlaina. Po angleških vesteh namerava predsednik angleške vlade predlagati, da se Društvo narodov izpremeni. Predvsem se ločita verzajska mirovna pogodba in pakt Društva narodov. Po dosedanjem običaju države v Društvu narodov niso bile enakopravne. Odločevale so velesile in njih strokovni izvedenci: finančniki, generali, bankirji in industrijci. Društvo narodov je bilo pravzaprav orodje kapitalistične družbe in po nje godbi so diplomati mnogo preveč plesali. Države, ki so izstopile iz Društva narodov tudi navajajo te in druge razloge, čeprav gre le za novo protidemokratsko fronto, katere povod so bile mnoge krivice, ki jih vsebuje v okrilju Društva narodov verzajska mirovna pogodba.

Mednarodne konference v glavnih mestih raznih držav, ki so se vršile v zadnjih tednih, vsekakor obetajo, da se prične resno in konkretno razpravljati o aktualnih mednarodnih vprašanjih.

Vprašanje je tudi, kako naj se Društvo narodov reformira. Zdi se nam, da je to vprašanje najvažnejše, ker je Društvo narodov nujnost mednarodnega življenja. Novo Društvo mora biti demokratična ustanova, torej ne kakor doslej. Veljati mora njegova beseda, imeti mora eksekutivno oblast v vprašanih krivic, ki jih povzročajo sočlanice članicam ali drugim državam. Novo Društvo mora biti obenem preizkuševališče iskrenosti držav medseboj in iskrenosti do sodelovanja. Šele tedaj bomo lahko rekli: svetovni mir je zagotovljen.

Vse pa odvisi od delavskega razreda, ki je edini resnični nosilec mirovne ideje in od njegovega vpliva v državah.

Vsdržavno konferenco železničarjev

sklicuje pripravljani odbor Saveza železničarjev Jugoslavije

dne 16. januarja t. l. v Zagrebu. Konferenca bo pretresala vsa važnejša vprašanja, ki se tičejo železničarjev in delavcev. Na njo so povabljene tudi vse direkcije, generalna direkcija in ministrstvo.

Romunska vlada poražena v volilnem boju

V Rumuniji so se dne 20. t. m. vršile parlamentarne volitve, ki so prinesle nenavadno presenečenje.

Vlada Tataresca je v volilnem boju dobila sicer relativno največ glasov, ne pa potrebnih 40 odstotkov, ki bi ji kot premijo zagotovili polovico vseh mandatov.

Ta izid volitev pomeni prav za prav poraz Tatarescove vlade in predstavlja nezasišlan dogodek v rumunski notranji politiki, kjer je doslej še vedno zmagala z absolutno večino stranka, ki je vodila volitev.

Uradni izid volitev je tak-le: Oddanih je bilo 2.700.000 glasov.

Vladna stranka je dobila 971.000 ali 37,5 odstotka, narodna kmečka stranka 530.000 ali 19,4, Železna garda 430.000 ali 16,09, stranka Goga in Cuze 260.000 ali 9,7, Jurij Bratianu 107.000 ali 4,03, Junian 58.923 ali 2,21, Argetoianu 42.979 ali 1,6, madžarska stranka 117.892 ali 4,4, židovska nacionalna stranka 34.849 ali 1,3, socialno-demokratska stranka 22.240 ali 0,85, ljudska stranka Avarasca 21.775 ali 0,81 odstotka.

Mandati so razdeljeni tako-le: Vladna stranka 142, narodna kmečka stranka 77, Železna garda 62, Jurij Bratianu 12, Goga in Cuza 36, Junian 4 ali 5, madžarska stranka 15.

Kako so potekale volitve povedo številne protestne brzojavke volilcev in kandidatov protivladnih strank na predsednika vlade in kralja proti omejevanju volilne agitacije in zlorabam volilnih komisarjev.

Socialnim demokratom je bilo praktično onemogočeno razviti volilno agitacijo.

O vsem tem so prinesli inozemski listi obširna poročila.

Volitve so izvršene in radi zlorab, ki so se pripetile gotovo ne bodo razveljavljene.

Bolj kot potek volitev zanima javnost nadaljni razplet dogodkov v Rumuniji.

Izid volitev ni prav nič razveselil. Poraz Tatarescove vlade pride v dobrši meri v prid fašističnim skupinam kot je n. pr. železna garda ter skupina Goga in Cuze.

Tak položaj, v katerem izgubi meščanska reakcija na terenu v prid ekstremni reakciji, je nevaren za nadaljnji notranji politični razvoj.

Izgleda, da je nekomu bilo do tega, da pomaga fašistom naprej in da se mu je to posrečilo. Že samo dejstvo, da n. pr. železna garda, ki ima na vesti umore visokih političnih oseb, ni bila prepovedana, ampak da je smela z agitacijo dobiti novega razmaha, daje slutiti, v kakšno smer se kreče notranja politika v Rumuniji.

Res je, da so pozicije kmečke stranke močne, toda njena sila z daleka ne bo zadostovala, ako pride do sodelovanja med meščanskimi skupinami in fašisti.

Rumunske volitve navdajajo vso demokratično mislečo javnost s skrbjo, ki nikakor ni neutemeljena; kakor je tudi sama neupravičena.

Prebivalstvo Zedinjenih držav v Ameriki je štelo junija meseca 129 milijonov 257.000 oseb brez kolonij in protektoratnih dežel.

Demokracija: večja mezda — fašizem: manjša mezda

Mezde v demokratičnih in fašističnih deželah

Gospodarsko poročilo Društva narodov letnik 1936 objavlja značilne podatke o razvoju delavskih mezd v zadnjih letih.

Če primerjamo par demokratičnih in par fašističnih dežel, vidimo, da so mezde v avtoritativnih deželah mnogo slabše kakor v demokratičnih. V demokratičnih deželah se je mezda povišala v avtoritativnih je pa nazadovala.

Za mezde 1929 vzemimo 100 kot bazo, pa dobimo tako-le sliko:

	1933	1936
Anglija (tedenska)	96	100
Norveška (dnevna)	98	100
Danska (urna)	102	105
Zedinjene države (urna)	84	105
Francija (urna)	104	116
Japonska (dnevna)	92	92
Nemčija (urna)	82	79

Naša zunanja politika

pred finančnim odborom

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je poročal v finančnem odboru narodne skupščine o naši zunanji politiki. Poročilo je bilo krajše ter je obljubil daljše poročilo za plenum zbornice.

Po izjavah ministra je naša politika usmerjena za poživitev prijateljskih odnosov zlasti s sosednjimi državami, ker je država, če se hoče mirno razvijati, navezana nanje.

Glede prijateljstva s Francijo je poudaril, da ta politika ne tangira starega prijateljstva z njo. Politika, ki jo zunanji minister vrši, ima namen pridobiti tudi prijatelje okoli Jugoslavije.

Ti podatki so posneti po uradnih podatkih, ki jih pa lažje kontroliramo v demokratičnih deželah kakor fašističnih. Pregled kaže, neglede na splošni porast draginje, koliko so mezde od 1929 pa do 1936 porasle ali nazadovale. Iz tega pregleda je tudi razvidno, da so se mezde v Franciji najbolj izboljšale.

Ameriški kapitalisti proti skrajšanju tednika

Roosevelt s svojim predlogom propadel

Predsednik ameriških Zedinjenih držav Roosevelt je pripravil za kongres ali parlament načrt zakona o normiranju delavskih plač in skrajšanju delovnega časa. Predsednik in njegovi svetovalci so uvideli, da je na ta način vsaj deloma treba zaježiti naraščanje nezaposlenosti.

Finančni in industrijski magnati so pa pričeli s silno propagando proti načrtu ter dosegli, da je kongres načrt zakona odklonil.

Kapitalisti so navajali, da potem ne bi mogli izdelovati blaga tako poceni ter bi se zaradi tega zmanjšal promet. Polagoma bi bile Zedinjene države zaradi konkurence izpodrinjene na mednarodnih tržiščih.

Pred sodelovanjem Rusije in Kitajske?

V japonsko - kitajski vojni

V vzhodni Aziji se razmere tako zaostrujejo, da bo nastala splošna borba Zedinjenih držav, Anglije in Rusije proti Japonski. Rusija se ba- je že pogaja s Kitajsko glede aktivnejše pomoči, ki pa je odvisna bolj ali manj od sodelovanja navedenih velesil.

Namen predsednika, kakor je večkrat povedal, je bil, da nekoliko omeji ogromne dobičke bank in industrijskih kapitalistov. S tem, ker je kongres zavrnil njegov predlog, je bila Rooseveltova politika jako hudo poražena.

Kapitalisti pač nikjer ne poznajo ne pravice ne morale, ampak le največji profit, dokler gre.

Tako se osveti ameriškim delavcem, ko pri volitvah glasujejo za meščanske stranke, namesto, da bi na kongres (parlament) poslali svoje zastopnike. Počasi bodo spoznali vsi ameriški delavci, da med demokrati in republikanci ni razlike, kadar gre za obrambo profita.

Kitajci branijo svojo zemljo

Uspeh kitajskih čet

Kitajske čete, ki so se umaknile iz Nankinga pred prodirajočimi Japonci so padle v hrbet 18. japonski diviziji.

Položaj na severnem bojišču za Japonce ni ugoden. Čim dalje prodi-

rajo v deželo, tem bolj se namreč oddaljujejo od svojih operacijskih baz. Na severu je ba- je na pohodu velika armada Mongolcev, ki bi utegnili Japoncem prizadejati težke izgube.

Velika zmaga republikancev pri Teruelu

od koder so ogrožali fašisti zvezo med Barcelono in Valencijo

Po sedemdnevem boju so dosegli republikanske čete eno nasilnejših zmag na strateško najbolj važni poziciji.

V torek, dne 21. decembra je zavzela republikanska vojska po krvavih bojih Teruel. Iz Teruela so nameravali fašisti koncentričen napad proti Valenciji, od katere so bili oddaljeni v zračni črti nekaj nad 100 km, dočim znaša oddaljenost Teruela od Madrida 200 km.

Ako bi se bilo fašistom posrečil predor na teruelski fronti, bi bila ne samo presekana zveza med Katalonijo in Valencijo, ampak bi tudi sledil padec Madrida in skoro gotovo, v najkrajšem času, zavzetje vse Španije, razen Katalonije, po fašistih.

Franco je udarec pripravljal in ga tudi napovedal. Izvedel ga ni, ker je pričelo slabo vreme in je na visoki planoti Španije zavlada sibirski zima.

ma.

Zato je tembolj pomembna zmaga republikancev, ki so baš zimsko zašišje izkoristili za ofenzivo širokega obsega in napadli na fronti, kjer je bila koncentrirana velika fašistična armada, pripravljena za izpad.

Ofenziva vladinih čet je zahtevala silne žrtve, to je brez dvoma. Toda nič manjše niso žrtve nacistov.

Že 19. decembra so zavzeli republikanci zunanji utrbeni pas Teruela. Udarec republikancev s severa je onemogočil nacistični armadi umik v notranjost Aragonije in se je morala zato spustiti v boj, obkrožena od devetih republikanskih divizij. Korak za korakom so nato republikanci pritiskali v mesto, kjer so se na ulicah odigravale krvave borbe, dokler ni padla železniška postaja, cerkev in vojašnice, v katerih so se nacisti za- barikadirali.

Padec Teruela je izzval v demokratični Španiji silno navdušenje, v ostalem demokratičnem svetu pa občudovanje.

Fašiste je padec Teruela docela zmedel. Že ko je bila usoda trdnjave zapečaten, je radio-general Quiapo de Llano iz Seville še vedno pripovedoval, da vesti o republikanski ofenzivi niso resnične, ampak, da je nasprotno res, da so nacisti v ofenzivi.

Iz tega se vidi, da se fašisti zavedajo, kako silno demoralizujoče bo vplivala vest o padcu Teruela na njihovo zaledje in na ves svet, katerega je Franco prepričeval, da bo po likvidaciji severnega bojišča pomedel v Španiji.

Demokratična Španija slavi eno najlepših in najpomembnejših zmag.

Doma in po svetu

POVERJENIKE, ki zbirajo noveletna voščila prosimo, da pošljejo naročila in besedila najkasneje do ponedeljka, dne 27. t. m.

Pravijo. Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. To ni ukaz, ampak samo teza. Kaj je pravzaprav dobra volja, ne povedo, vendar domnevamo, ker govore o miru na zemlji, da pomeni to toliko kakor tisti, ki so veseli in zadovoljni. Če bi ta izrek dali na natezalnico, bi ga lahko razlagali še tako, da imajo mir na zemlji tisti, ki so pohlevni in si puste tudi drva cepiti na sebi. Med zadovoljnimi in veselimi ljudmi je navadno mir, sodelovanje in bratstvo. Med opravičenimi nergavimi in nezadovoljnimi ljudmi je pa mir nemogoč, zakaj tudi najmanjši črviček se tepe s svojim tovarišem in z naravo za svoje življenje, če treba. To naravno pravico imajo tudi ljudje, če se jim godi krivica, ko ga nekdo, ki si je prilastil vsa dobra, izobčuje iz občestva in prepušča slepi usodi brez vsakršnih življenjskih pomočkov. Ljudje niti na cesti nimajo miru. Po luknjah in brlogih, če jih najdejo, se morajo skrivati in počasi umirati. Kako naj imajo taki ljudje mir na zemlji in kako naj bodo dobre volje. Predpogoj za dobro voljo in mir je socialnost. Tudi to pravijo sami. Socialnosti v praksi pa le ni in zato ni dobre volje in ne miru.

Božične počitnice v šolah kot še nikoli. Letošnje božične počitnice na šolah so pričele v sredo, dne 22. t. m. in bodo trajale do vključno 30.

decembra. Prejšnja leta so bile šole zaprte do konca pravoslavnega božiča, letos pa so jih skrajšali kot še nikoli.

Občni zbor Jugočeške v Kranju bo dne 29. t. m. Družba namerava na obnem zboru zvišati delniško glavnico.

71.000 železničarjev je organiziranih v razredni strokovni organizaciji v Čehoslovaški. Ti železničarji predstavljajo veliko organizirano silo in imajo tudi svojega ministra s. Bechýne, ki v resnici zastopa njihove težnje.

Vpepeljen je bil čehoslovski trgovinski minister Najman, ki je pred kratkim umrl. Izmed doslej umrlih ministrov na Čehoslovaškem jih je bila že cela vrsta vpepeljenih.

Obremenitev delavskih plač v Nemčiji. Za primer navajamo plačilni kuvert kovinskega delavca pri podjetju »Somag« v Meissenu. Ta kovinar zasluži v dveh tednih 49.10 mark. Od tega zaslužka mu odtegnejo 2.10 M uslužbenskega davka, za nemško fronto dela 1.20 M, za bolniško blagajno 6.05 M, za zavarovanje za nezaposlenost 5.17 M in za invalidsko zavarovanje 4.50 M, skupaj 19.62 M ali 40 odstotkov od celotnega zaslužka. Delavec zasluži torej v dveh tednih 712 Din; od tega zaslužka plača raznih davščin 285 Din, tako da mu ostane zaslužek Din 420 za štirinajst dni. To je boljše plačilo delavca.

Tudi iz mednarodnega urada dela je Italija izstopila. Italijanska vlada je sporočila mednarodnemu ura-

Naša predavanja

Sv. Lovrenc na Pohorju: v nedeljo, dne 2. januarja 1938.

Senovo-Rajhenburg: v nedeljo, dne 9. januarja 1938.

du dela, da od 15. t. m. ni več članica urada.

Kakšno večino ima delavska stranka v Londonu? Po zadnjih volitvah v Londonu (dne 1. novembra t. l.) šteje delavska stranka v Londonu 778 občinskih svetnikov, obe meščanski stranki pa skupaj 598. Od 28 okrajev jih je 17 popolnoma v delavskih rokah.

Vsaki peti človek mora imeti avtomobil. Hitler je obljubil v Berlinu, da se bo Nemčija čisto motorizirala. Avtomobilskih cest je mnogo, avtomobili se bodo pocenili tako, da bo imel vsak peti Nemec avtomobil.

Želodec velemest o božiču. Vele-mesta konzumirajo ogromne količine živil. Pred prazniki se pa običajni konzum še zelo stopnjuje. Pred par leti so n. pr. na dan pred božičem prodali v Parizu trgovci z mesom in delikatesami: 6000 kil. perutnine in petindvajsettisoč kilogramov divjačine. — V Berlinu pa so nekoč, pred rojstvom tretjega rajha, na dan pred božičem pojedli 300.000 gosi in osemnajsttisoč centov kravov.

Zobna ordinacija

Dentist BAN BORIS

za zobozdravstvo in zobotehniko

ordinira od 9. — 1. in od 3. — 7. ure

LJUBLJANA, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 15

„Nad kavarno Evropa“ — Telefon št. 20-90

Organizirani delavci in člani Cankarjeve družbe dobijo znaten popust.

A. M. de Jong:

80

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Naslednjo sredo je sedela Geysenova družina ravno pri obedu, ko se je ustavila pred hišo kočija. Velik, zaprt voz, prava gosposka kočija, z dvojno priprigo, na kozlu pa je sedel kočijaž v lakastih škornjih in z dolgim bičem...

Vilice, ki so še pravkar nabadale iz skupne skledje rdeče zelje, krompir in ocvirke, so se vse na mah ustavile, kot da bi bila lačna usta začarana, in oči vseh so se isti hip obrnile proti oknu, polne začudenja, da bi se prepričale, ali se namerava kočija v resnici ustaviti pred njihovimi vrati. Vprašujoče so se spogledali Geysenovi: Kaj pa to? Kaj naj to pomeni? In kot da bi jih bil spretel strah, ko je potrkalo na vratih, ki so se istočasno odprla ter se je na pragu pojavila Ana Valterjeva; Mereyntjeju so padle vilice iz rok in skočil je raz stola. Tudi njegov oče in mati sta se dvignila.

»Ljuba gospa!

Mereyntje je vzkliknil, še predno se je bil zavedel.

»Dober dan, Mereyntje!« je odgovorila gospa Valter smeje, in proti njegovi materi obrnjena je vprašala: »Ali smem vstopiti?« Jaz sem Valter-

jeva, prijateljica vašega Mereyntjeja.

»Le vstopite, gospa Valterjeva, le kar naprej,« je prigovarjal stari Geysen, ne vedoč kaj bi, in Mereyntje je jeceljal, krvavordeč od razburjenja in zadrege:

»Glej, mati, to... to je gospa gospoda Valterja, saj veš mati...«

Ostali otroci so jo gledali tihi in začuden.

Geysenova žena ji je ponudila stol:

»Sedite vendar, gospa Valter!«

In Geysen, ki si je v zadregi mel roke, je dodal:

»Ali ne bi prišli bližje in nekoliko jedli z nami?«

»Ne, ne, hvala lepa,« je odgovorila lepa gospa in se vsedla, »zelo lepo od vas, toda sem že jedla še predno sem odšla. Le mirno jejte in ne dajte se motiti. Prišla sem samo vprašati, ako se sme peljati Mereyntje z menoj v mesto. Jaz odpotujem... on pa se bo v kočiji zopet vrnil.«

Vse oči so bile uprte v tega srečnega Mereyntjeja. On pa je sedel kot začaran na stolu, prevzet od sreče, ki ga je doletela, kot bi bila padla z neba. Njegov oče, ki si je bil od presenečenja že nekoliko opomogel, se je smejal zmedenosti svojega otroka in dejal:

»Da, ako hoče, nimam nič proti temu. Hej, Mereyntje... ali se ne znaš zahvaliti. Odpri vendar svoja usta, ti!...«

»Ne, ne,« je hitro vpadla v besedo Mereyntjejeva ljuba gospa, »o kakšni zahvali ne more biti niti govora. Saj ga vzamem s seboj samo za svojo zabavo. Ako se le hoče peljati poleg?«

»O kako rad, gospa Valter,« je rekel Mereyntje tiho, njegov pogled pa mu je skrivaj ušel skozi okno, kjer je stala na cesti velika, svetla kočija, v katero si bili vpreženi iskri konji, in so se okoli njih gnetli že tudi otroci, radovedni možje ter žene in prodajali zijala.

»No potem pa le hitro jej,« je ukazal oče Geysen in je, da bi dal dober vzgled, pošteno zajel z vilicami v skledi. Tudi ostali so se podvizali; nastala je tišina, ki jo je motilo samo zadevanje vilic ob skledo in cmakanje ust. Smehljaje je gledala gospa Valter družino, ki je sedela okoli okrogle mize in žurno jedla, zajemajoč primitivno iz skupne skledje. Počasi pa se ji je zresnil obraz in težke misli so mu dale bolesten izraz. Otroci so od časa do časa radovedno pogledovali lepo obiskovalko v krznem plašču in z malim klobukom z noževim peresom, ki je viselo raz klobuka in narahlo zadevalo ob njeno lepo lice... Bitje drugega, nepoznanega, nerazumljivega sveta. Kako le je mogla zaiti semkaj? Kako le je prišel Mereyntje do nje in kako ga je mogla doleteti sreča, da se bo smel peljati z njo? Torej njegovo navdušeno pripovedovanje, ki so ga poslušali z nekim nezaupanjem, le ni bilo samo bahanje?... Tak srečež!... (Dale prhodnič.)

Odrešenje človeštva

Zimski sončni obrat! Božič!

Zopet smo očarani od lepote tega praznika, ko nam vstaja spomin na lepe ure našega življenja in na ljudi, ki so nam ljubi in dragi ter nam je srce polno koprnjenja po sreči in zadovoljstvu. V ušesih nam zveni petje o ljubezni in miru ter odrešenju. In vsak skuša vsakemu, ki ga ljubi, izkazati ljubezen. Ali ni zelena smreka pravi simbol ljubezni in upanja? In lučke na njej simbol novo rojene nebesne svetlobe, ki je nekoč pomenila človeštvu odrešenje iz zimskih nadlog? Zima je pomenila za pračloveka pomanjkanje in žalost, noč in mrz, glad in smrt.

Zimski sončni obrat, ki so ga praznovali v velikem veselju, je pomenil

za nje začetek odrešenja iz oklepa temnih sil narave, ki so podjarmile človeka in sedaj polagoma izgubljale oblast nad njim.

Zimski sončni obrat so smatrali kot rojstvo sonca, junaka, ki se jim je zdel vtešena ljubezen in dobrot. Tega niso pojmovali samo simbolično, kot mi njihovi potomci; njim se je zdelo življenje na zemlji in vse kar se je to dohajalo kot odsev tega, kar se je dogajalo na nebu — na svetu večnosti. Tamkaj pa so videli vsako leto po zimi novorojenega božja odrešenika, sonce, ki je nastopilo zmagoslavno svojo pot, izkazujoč ljudem ljubezen.

Božič je obdržal svoj pradačni pomen — ostal je praznik ljubezni.

Božič pred Verdunom

Mine udarjajo v strelske jarke pri Vanquois in v zakope pri potoku Buante. Iznad gozda pa treskajo grnate. Nove baterije vlečejo v pozicije. Nove rezerve prihajajo. Ne traja dolgo in desno in levo od Verduna divja vojna, kot da bi ne bil danes božič.

Tretji dan že traja boj. Neka mina udari v zaklon stotinja ob potoku. Vse se zruši, kot bi bilo postavljeno iz lepenke. Težek tram je padel stotniku, kuharju in telefonistu naravnost na glavo. Z njim vred je ubitih 30 vojakov, ki so bili zbrani pri večerji. Poleg vrat, ki so vodila v podzemlje, leži še par cunj, preostanek daril izpod božičnega drevesa, za božička, malo deklico z gozda Cheppy, ki je kdo ve na kakšen način ostala sredi peklenške muzike.

Pred porušnim zaklonom, v katerem leže mrtvi, stoji deklica, otrpla od strahu, kot kip. Z rokami si mečka predpasnik in strmi pred se. Prvič se je zgodilo, da je posegla smrt s svojo roko mimo nje. Povsod naokoli kolonejo in zmerjajo vojaki, se skrivajo ob robu potoka in iščejo zaklona, bašejo puške in potiskajo topove. »Božiček« se ne gane z mesta; otrpel stoji pred stopnicami, ki so vodile v zaklon in čaka, kot pes, čigar gospodar je nenadoma umrl in ne ve ne kod ne kam.

Jutro se svita. Mimo porušenega zaklona pride častnik pijonirskega odreda in z njim četa pijonirjev. — Ogleduje si razstreljeni zaklon, opazuje ali ni morda še kaj življenja v njem, potem pa zapove:

»Izkopavati se ne izplača! Zasuajte!

Lopate zastokajo, krampi zapojo. V tem hipu skoči božiček s krikom bolečine na ustih proti zaklonu, izpod razvaline potegne kos kožuho-vine, kos predpasnika in svile, kar je bilo namenjeno njej.

»Kaj?« vpraša pijonir, »kaj ti je Marija? Cuj! Božiček...«

V tem hipu vrže Marija poslednje cunje, preostanke božičnih daril, v luknjo in skrči malo pest:

»Nič božiček! Nič, nič, nič! O kako strašno!«

Oči se ji razširijo. V njih se zrcali groza, ki jo obdaja.

Gre — nad Cheppy gozdom pa se zopet strne noč, kot velika, neprodna, črna stena.

(Iz zbirke H. Schützingerja).

T. M.:

Mir ljudem ...

Mir ljudem — oznanja se danes vsepovsod: pobožno se priklanja pred jasli strog gospod. Jutri pa poglad iz hleva te bo v sneg, in še zasledoval čez mejo bo tvoj beg.

Ljubezen na jeziku mogotci nosijo, a zlatemu malčku

Najvažnejša naloga kulturnega gibanja

Kulturna misija delavstva

Kultura naroda je največje dobro naroda. O, kolikokrat smo že čuli to priznanje. Pojem kultura je splošnega značaja. In prav na tako kulturo moramo misliti, če govorimo mi o njej. To povdarjamo zaradi tega, ker si danes pojem kulture prikraja vsakdo in tudi nekulturna gibanja po svoje, da ga potem izrablja na demagoški način v svoje namene proti načelu, da mora kultura služiti edino le duhovni in socialni povzdigi človeške družbe oziroma človeškega rodu.

V splošni anarhični psihozi je pojem kulture le težko analizirati in definirati. Vendar čutimo vsi, da s kulturo ne more biti v redu. Eno pa vemo namreč, da bi prava kultura morala biti tako etična, da bi vspodbila človeštvo z ozirom na razvoj za socialno pravično življenje. Za to je potrebna etična in moralna ter duhovna kultura, ker sicer človeštvo ne more objektivno urejevati samo sebe.

Mnogo sicer govore in pišejo o kulturi. Pojem kultura se je tako razmnožil in razdelil kakor plevel na njivi. V zadregu bi spravili marsikoga, če bi ga vprašali, da naj nam našteje razne nijanse pojmov kulture. Med najvažnejše kulture bi šteli danes krščansko, fašistično, kapitalistično in socialistično. Prve tri so si popolnoma sorodne, le da se goje pod različnimi pretvezami. Krščanska kultura je v socialnopolitičnem oziru lepa, toda to svojo lepoto negira s tem, da priznava krivični red in se dejansko nikdar ne zavzema za socialno pravičnost, razen s prigovarjanjem kapitalistom, delavcem pa borbo celo prepoveduje. Taka kultura lahko služi obupancem v

tolažbo, ne izpreminja pa razmer in krivic ne more odpraviti, ker kapitalizem nima srca za lepoto socialne pravičnosti. Fašistična in kapitalistična kultura je končno ena in ista. Fašizem gradi svoje obljube na nacionalnem šovinizmu, da ne izigrava kapitalizma, ker kapitalizem sam tega ne more delati. Dokler kapitalizem še ni bil tako razvit kakor je danes, ko še ni izčrpal ogromnih množic delavstva in malih stanov, je opravljal to sam, kakor opravlja še danes v Angliji in Ameriki, ker se je delavsko gibanje kasno pojavilo. Takrat je kapitalizem enostavno rekel: Le pridni bodite, če bom jaz zaslužil, boste tudi vi dobro živeli. S tako tolažbo je kapitalizem uspaval delavstvo, da ni nič mislilo na bodočnost, da se ni bavilo s problemi, v katere ga utesnje pognati razvoj kapitalistične družbe. Morda je ta metoda kapitalistične vzgoje, ki je prešla tudi v krščanstvo, glavni krivec, da se človeštvo ni sporedno z razvojem izobraževalno in kultiviralo ter zahtevalo sorazmerno z razvojem tudi potrebne družabne reforme.

Dejstvo je danes, da imamo na eni strani kapitalistično oligarhijo, na drugi strani pa ogromne množice delovnih ljudi, ki so kulturno nedorasli, da bi izvajali prepotrebne korekture v družabnem življenju.

Moti se, kdor misli, da je pest za dosti za to. Moti se, kdor misli, da bodo današnje kapitalistične kulture vzgojile človeštvo proti sebi. Moti se, kdor misli, da pride blagoslovljena bodočnost brez socialistične in splošne kulture.

Že prvi početki delavskega gibanja so naglašali, da je kultura narodov predpogoj vsakemu zdravemu gibanju delavstva. Razmah delavskega gibanja, ki je začasno deloma ustavljen po nasprotniških kulturah, nam je priča, da je delavstvo v prejšnjih letih posvetilo več kot dve tretjini svojega dela kulturi. Tisoče in tisoče delavcev smo imeli, ki so se lahko merili z vsakim inteligen-tom. Vse to je bil velik uspeh pijonirjev socialistične kulture.

In danes?

Kar pogledimo po šolah. Pogledimo po družabnih prireditvah, po časnikih in knjigah. Kje najdemo kaj socialistične kulture? Ali se nismo vrnili v Šparto, v srednji vek, v dobo križarskih vojn? Tista stara kultura gospodov in sužnjev se goji. Kultura šovinizma in mržnje med ljudmi, med narodi. Goji se fiktivna vrednost nacionalizma in popolnoma molči o vrednosti narodov kot prijateljev in o skupnem socialno pravičnem življenju teh narodov. Tega danes ni v vzgoji, kaj šele načelo o socialnem občestvu človeštva.

To so dovolj tehtni razlogi, ki jih delavsko gibanje ...kjer in nikdar ne sme prezreti. Prav v današnji dobi, ko se delavstvu zabranjuje politično in pogostoma tudi socialno udeleževanje, je najsvetejša naloga delavskega gibanja, da širi socialistično in splošno kulturo, razkrinka lažne kulture, ki imajo namen obdržati delavstvo v temi nevednosti, v temi prevare, ki danes preveča dve tretjini civiliziranega sveta. Delavsko gibanje greši, če zanemarija to svojo dolžnost. Rek, z uma svitlim mečem še ni izgubil veljave.

Te pripombe k današnji kulturni kugi sem zapisal, hoteč le dobrohotno opozoriti vse naše delavsko gibanje na pomen kulturnega dela. V delavskem gibanju potrebujemo izobraženih sodelavcev, toda dobili jih bomo le, če se sami izobražujemo, sami in med seboj, ker »moderna« kultura ne ustvarja naraščajo razvoju družbe primerno. Današnja javna in družabna kultura nas peha v dobo minulosti, za stoletja in tisočletja nazaj. Mi pa hočemo kulturo, ki bo primerna današnjemu razvoju in ki bo gradila bodočnost na današnjem razvoju. Srečno bodočnost — za človeštvo. To pa more le splošno in socialno izobraženo človeštvo.

Dr. C. K.

Kako skrbiš za svoje zdravje?

Dasi prične koledarska zima šele v tretji tretjini decembra, vlada v decembru navadno najhujši mrz. Škoda, da za ljudi ni tako dobro preskrbljeno kot za živali, ki jim mati narava podari o božiču nov kožuh. Zato mora človek sam skrbeti, da si o pravem času pribavi obleko, ki ga varuje pred mrazom.

Obleki pripada naloga, da obdrži našo telesno toploto kolikor mogoče neizpremenjeno. Čim bolj

zračna je obleka, tem bolje drži toploto. Zrak je namreč slab prevodnik toplote. Zato služi zrak, ki napolni prostor med površino človeškega telesa in poedinimi deli obleke, kot zbirnik toplote. Vsled tega je priporočljivo, da nosi človek pozimi kolikor mogoče ohlapno tkano volneno blago ali pa oblačila s podlogo. Najbolj seveda greje kožuh, toda le, ako je dlaka obrnjena na znotraj. (Dame nosijo kožuhe narobe.)

Priporočljivo je nositi pozimi temne obleke, ker temno blago vsrkava toploto, svetlo pa jo odbija. Škodljivo je, ako je kdo tako napravljen, da se poti. Človek, ki se poti, izgublja toploto, od potu mokra oblačila pa tudi odvajajo toploto. Radi tega je priporočljivo in iz zdravstvenih ozidov potrebno, da človek čisto menja perilo.

Pozimi ni priporočljivo nositi oblek, ki se tesno oprijemajo telesa ali klobukov, ki trdo sede na glavi, ker se s tem ovira dihanje kože in včasih tudi otežkočuje krvni obtok. To je večkrat vzrok najrazličnejšim obolenjem, ki jim je izpostavljeno telo vsled mraza, zlasti so ozeblina posledica pretesnih čevljev.

Ne glede na to nastajajo ozeblina najprej na onih delih telesa, ki so najbolj oddaljena od srca in katere nikdar ali pa le malo pokrivamo, torej na rokah in nogah, ušesih in nosu. Zato je treba nositi pozimi široke, tople, volnene rokavice, volnene nogavice in pri zelo ostrem mrazu mogoče tudi ušesnike. Čevlji morajo biti dovolj prostorni, da se prsti noge v njih lahko gibljejo. Tudi luknja v nogavici lahko povzroči zastoj v krvnem obtoku, vsled česar nastanejo ozeblina.

Ozeblin, zlasti ne odprtilih, ne zdravi sam, ampak povprašaj zdravnika. Najbolje pa je, da človek s primernim zadržanjem in obleko prepreči, da bi jih dobil.

Crtica iz bojev pred Saragoso

Po zavzetju Belcite in Quinte so se pomaknile naše sile dalje v pogorje Sierra in po dolini reke Ebro. — Pogorje Sierra pomeni ključ do Saragose; kdor je gospodar teh hribov, je tudi gospodar samega mesta z okolico. Operacije so se pričele dne 11. oktobra. Ena armada je začela potiskati fašiste nazaj pod gorovjem ob reki, a druga armada, v treh smerih, po gorskih obronkih. Že prvi dan smo pod varstvom naših nitraljev zavzeli dobre pozicije, od koder obstreljujemo gnezda fašistov na 400 metrov oddaljenih obronkih. Iz teh lukenj jih ne more pregnati drugi kakor artiljerija. Med hribi so namreč globeli in planote, tako, da se jim ne more približati živa sila, dokler imajo kaj strojníc. Po dnevi imajo lep razgled na vso pokrajino, ki je namreč gola, brez drevja ali grmovja, ponoči

pa jih varuje par vrst bodeče žice. Kljub temu, da jim nudi narava ugodnosti za dobro obrambo, morajo korakoma nazaj. Že prvi dan sta jih neki Jože z Gorenjskega s stroj-nico in nek tovariš s pomočjo antitanktopa toliko časa obstreljevala v njihovih skrivališčih, da so se vsuli iz njih ter v divjem begu pokazali pete. Toda visokemu tenorju strojnice jih je malo ušlo. Tako smo po par dnev-nih bojih potisnili fašiste na zadnje gorske obronke. Oni so s tem že sigurno računali, zato so si izkopali vse polno rezervnih okopov. Mislim, da ne bo dolgo, ko bodo bežali v div-jem begu mimo Saragose, ki leži pred nami že na topovski odstrel. Tega se zavedajo nacistični generali ter sipajo iz vseh topovskih žrel ogenj na nas. Ker pa smo dobro ukopani, nam ne napravijo nobene škode.

Pokvarjena mladina

K jadikovanju o materi in materin-

stvu in vzgoji.

V socialdemokratskem listu sem čital tale izrek:

»Kar danes zanemariš pri otrokih, se bridko in tisočkrat maščuje v malo letih.«

Vsak, količkar resen človek, bo pritrdil tej resnici, vendar skoraj vsak z drugačnim naziranjem o brigi za mladino in nje vzgoji. Eni bodo zagovarjali lepe opomine, eni grajo in palico, zopet eni »karcer« ali zapor, za zrejšo mladino celo policijske in sodne kazni, izključevanje iz zavodov, internacijo v »vzgojnih« zavodih. Največ je takih, ki malomarno govorijo o prerani dozorelosti ali pokvarjenosti mladine. Le malokdo se poglubi v stvar samo ter skuša najti prave vzroke tega »uhajanja mladine čez plot« kakor pravilno označuje to »bolezen časa« izrek.

Predvsem je treba vedeti, da je tudi današnji otrok,

mladina, produkt kulturnih in socialnih razmer.

V doraščajoči mladini, ki je rojena v zlih razmerah, se že kmalu vzbujajo sovražstvo do socialnih krivic, ki ga zlasti budi pogled na družabne razmere in v jako mnogih primerih, lahko bi rekli, v veliki večini praktično življenje sploh. Mladina obsoja razmere deloma iz lastne izkušnje in spoznanja, deloma zaradi svojega naravnega čuta pravičnosti tudi v svoji okolici in celi družbi.

Doba nacionalizma in patriotizma, ki je vsiljevala mladini svojo miselnost, je splahnela. V njej je mladina čula lepe besede, navduševanje, kar pa bi utegnilo imeti zgodovinski razvoj in pomen le tedaj, če bi bila korakala sporedno z razvojem socialno in kulturno. To se pa ni zgodilo. Nacionalizem in patriotizem, h katerima spada tudi trabant klerikalizem, sta hotela le duhovno priznanje svoje avtoritete, to je, z navduševanjem sta si hotela ohraniti oblast in gojila tudi enako kulturo. Prav nič ali pa le nezadostno sta se brigala za socialne potrebe navadnih državljanov, to je, delavcev, kmetov, obrtnikov in uradnikov. Tega vprašanja ne nacionalizem ali patriotizem in ne klerikalizem niso nikdar imeli resno v svojem programu. Zakaj, če bi se bili resno pobrigali kdaj za to, bi danes ne imeli tako strašnih socialnih razmer kakor jih imamo.

Sile navedenih dob so tudi vso kulturo usmerile v istem duhu kakor svojo drugo agitacijo in propagando, kar se vrši še danes. Tako je nastala v razvoju

duhovna kriza,

konservativnost in reakcija, ki ne dopušča, da bi šel razvoj ne le kapitalistično, ampak sporedno tudi socialno pot in s tem preprečil oziroma ozdravil naraščajoče socialne in druge krivice.

»Pokvarjenost« mladine je naperjena le proti duhovni konservativnosti in reakciji, ki ovira pravični naravni socialni in kulturni razvoj spriču razvoja krivičnega kapitalističnega družabnega sistema. Oče, mati, vzgojitelji, vsi so sužnji sistema, vsi vzgojeni v duhu tega sistema; oče in mati pa ali nimata sama vzgoje ali tudi ne prilike, da bi se vzgojila, ker ju muči skrb in borba za vsakdanji kruh.

Vzgoja mladine je torej izročena povsem vzgojiteljem zgoraj navedene miselnosti. Vzgojitelji, ki bi spoznal bistvo nove vzgoje ali celo hotel postaviti vzgojo na zdrave temelje razvoja, bi sedanjí duh miselnosti zavijtel nad njim magijsko palico in ga poučil, da »višji interesi« ne dovo-

ljujejo takih eksperimentov. To je

duh avtokracije, ki ne vpoštevá razvoja,

ki vidi le sebe, sistem, ne pa obenem njegovo hrepenenje po pravičnejšem družabnem redu.

Vemo, da imamo celo pedagoge (vzgojitelje), ki pravijo, da duh praktične miselnosti ne bi spadal v vzgojo mladine. Take trditve so abotne.

Vzgoja pripravlja človeka za življenje.

Zato mu mora nuditi v primerni obliki pojmovanje človeške družbe in miselnost, kakšna bi morala biti pravična človeška družba, katere cilj mora biti popolnost.

Kako naj se vzgoja vrši, je bolj stvar pedagogov. Ta vzgoja je potrebna, ker so vir nezadovoljne miselnosti krivice v človeški družbi. Za to miselnost doslej dela le socialistično gibanje delavstva ter je povzročilo s svojo vzgojo in propagando, da jo priznavajo znanstveniki filozofi in gospodarstveniki. Miselnost socialne pravice in borba je postala svetovna, ki jo pa skušajo pobiti in zatreti razni absolutizmi in fašistične diktature. Toda miselnost je tu, oprijel se je je kulturni svet in z njim tudi mladina, ker je to napredna ideja. Zatreti se ne da več, ker se ne odpravijo vzroki, pač pa je treba s primerno vzgojo in podporo te zdrave miselnosti spravljati in spraviti v praktično življenje v soglasnost z njo, ker je največja, kar se jih je porodilo.

Mladina polna življenja in idealizma se oklepa nove miselnosti,

ker čuti, da je stara miselnost krivična. Stara miselnost ščiti predprave in ovira razvoj. Mladina pa hoče rasti, hoče naprej. Zato mladina potrebuje vzgojitelje, ki jo bodo vodili v naravnem duhu razvoja naprej k uveljavljenju pravičnosti, ne pa valpete vseh vrst, da v njej ubijajo idealizem, jo preganjajo ali kaznujejo radi njega.

Mladina potrebuje vzgojo v duhu časa in potrebe,

ker to zahteva razvoj družabnega sistema.

Preganjana mladina je nedvomno idealna v svojih namenih. Če dobi primerno vzgojo, postane koristna, če se jo uničuje, se s tem uniči mnogo zdravih sil naroda.

Imamo razne zakone, ki določajo to in ono. Ali ti zakoni so bili potrebni tudi le zaradi tega, da se prepreči nova miselnost v interesu konservativne zastarelosti. Kako vse drugače bi bilo, če bi že vzgoja poskrbela za to,

da bi mladina prav umevala praktično življenje.

Mladina bi pomagala graditi in idealno sodelovala, ker bi vedela, da je to pravično in da to zahteva današnji razvoj. Par stoletij nazaj se pa mladina ne bo dala nikdar potisniti.

Kdor danes tega ne upošteva, greši proti razvoju iz neumnosti ali ožjih sebičnih namenov. V zgodovini se je pa vedno dogajalo, da je nova miselnost zlomila staro konservativnost in reakcijo.

Zato je nujno, da se vsak prepore in prerajanje pripravlja tudi s primerno vzgojo,

ki preporodu pripravlja pot, ne ga pa zadržuje.

Zakaj kmet ne odplačuje dolgov?

Dva kapitala in kmetiški dolgoví.

V »Jugoslovenskem Lloyd« je članek z naslovom »Dva kapitala«. Člankar razlaga, zakaj kmetje ne odplačujejo svojih dolgov Priv. Agr. Hipotekarni banki. Člankar pravilno označuje dve vrsti kapitala: materialne papirnat in kovinske vrednosti (denar in zlato) ter duševno moralni ali kakor to navadno imenujemo zaupanje (kredit). V odnosu teh dveh kapitalov so nastale v novi dobi izpremembe. Materialni kapital je prevzel premoč nad moralnim kapitalom. Kredit, to je ponudba (posoda) materialnega kapitala moralnemu je glavni temelj gospodarstva. Toda, če se spominjamo zlatih časov, ko je še vsakdo poznal svojo dolžnost, nas današnja doba kar preseneča. Veljala je častna beseda. — Vsakdo je vedel za svojo dolžnost ter vračal dolg (kredit) ob dogovorjenem roku. Tako je bilo in to razmerje je vsebovalo medsebojno zaupanje, na katero se je vsak lahko zanesel. Danes tega ni več. Dobe se celo agitatorji, ki kmete ščuvajo, da naj ne plačujejo dolgov, ker, ko oni pridejo na oblast, jim dolgove odpišejo. Mnogo je pa tudi takih, ki namenoma ne plačajo ter se skušajo kakorkoli, celo na sleparski način

otresti dolgov. Moralo med dolžniki treba zato zopet dvigniti. — V bistvu ima člankar prav, čeprav pozablja, da so danes gospodarske razmere drugačne. Kapital je osredotočen in drag, davščine so visoke in gospodarstva, zlasti manjša kmetiška, malo rentabilna. Malo rentabilna posredstva ne morejo, če so tudi malo zadolžena, kriti dvojnih bremen: plačevati kapital in prehranjevati rod bino. To so prevelika bremena. Zato je razumljivo, da se dolžnik otresa prevelikih dolžnosti, ker jih ne more zmagovati. Išče potov in ovinkov, da se dolžnosti izogne, ker drugače ne more. Višja sila ga prisili, da ne izpolni dane besede in ga potiska polagoma v zgoraj navedeno »nemoralo«. Izvzeti so seveda tukaj profesionalni izkoriščevalci »ubožega materialnega kapitala«. Redoma torej ni krivda na dolžnikih, ampak na razvoju sistema, na razvoju materialnega kapitala, ki je že izsesal narode ter hoče izkoriščanje nadaljevati na propalem gospodarstvu, ki je zato občutnejše in rigoroznejše, ker mala gospodarstva danes ne morejo prenašati bremen kakor prej. Zdravilo za kmetiške dolgove je res le odpis dolgov.

Zakonita zabrana nadurnega dela na Danskem

Dne 1. oktobra je stopil na Danskem zakon v veljavo, s katerim se prepoveduje nadurno delo. Med organizacijami delavcev in delodajalcev se je skušalo urediti vprašanje sporazumno, toda sporazuma ni bilo mogoče doseči.

Novi zakon ima enako obveznost kakor kolektivne pogodbe in velja tudi po zakonu delovni čas, ki ga določa kolektivna pogodba, kot zakoniti delavnik. Isti delovni čas velja za organizirane in neorganizirane delavce iste stroke, kjer je v veljavi kolek. pogodba. Nadurno delo dovoljuje zakon samo v navedenih izjemnih primerih. Vsako nadurno delo pa se mora nadomestiti z

dopustom najkasneje v 14 dneh po opravljanju nadurnega dela. Prekršenje zakona je kaznjivo. Vse druge izredne dogovore glede nadur, ki je sklenjeno organizacije delavcev in delodajalcev, ker so v nekaterih produkcijah potrebne, mora odobriti minister socialne politike.

Delodajalski tisk vodi ostro borbo proti novemu zakonu, čeprav je le malenkost. Nadure znašajo 2 odstotka delovnih ur in se bo nezaposlenost le malo omilila. Delavske strokovne organizacije pa uvidevajo v tem majhen napredek, vendar jim izvajanje zakona dela tvežkoče, ki jih hočejo z vztrajno borbo premagati.

Mladinski vestnik

Pota naše mladine

Kakor se razlikujejo liude starega kova po njihovih nazorih in principih, tako se tudi opažajo razlike med današnjo mladino. Kljub vsemu pritisku naših nasprotnikov, ki se trudijo, da bi odtujili našo mladino idealom svobode in demokracije in vcepili v njena srca duh fašizma, se naše vrste dan na dan jačajo.

S ponosom lahko gledamo na to mlado proletarsko silo, ki bo nadaljevala boj, katerega so začeli naši predniki s težkimi napori in žrtvami... Ali nad vse potrebno je, da se tudi stare vrste zganejo in mladim nudijo pomoč, predvsem pa moralno podporo, da bodo mogle stopati po poti, ki

vodi v boljšo bodočnost vsega človeštva.

Potrebno je pokazati človeštvu pravo pot. A za ta boj je potrebno tam, kjer stare vrste pešajo sveže, mlade sile.

Treba je, da že enkrat odgrnemo zastore, ki nam zakrivajo bodočnost, da stopimo z vso energijo na plan in presekamo voz, ako ga ne moremo razvozljati.

Naj ve svet, da smo tudi mi člani človeške družbe, da smo tudi mi ljudje!

Podajmo si roke v trajno zvestobo našim idealom, ostanimo vsi strnjeni v enem samem upanju in delu in v boljšo bodočnost usmerjeni s krepkim korakom.

Polde Schaffner, Ruše

Saharin

Saharin se izdeluje iz premogove tekočine, takozvanega katrana. Saharin je približno 500krat slajši od pristnega sladkorja. V trgovini se pojavlja v majhnih tabletah. Raztopi se v vodi, ki je sestavljena ali pomešana iz 400 delov mrzle in iz 28 delov tople vode. Bolniki s sladkorno boleznijo, ki ne smejo uživati sladkorja, rabijo za sladkanje kave ali čaja saharin.

Saharin zapušča telo neizpremenjen in je torej brez vsake hranilne snovi — tako rekoč samo sladka goljufija okusu jezika. To se kaže pri prosti poskusi. Na kak-

šni porcelanasti črepinji razbelimo saharin. Zogljene bo. Zvezal se bo z ogljikom.

Raztopi v vodi iz vodovoda, ki si jo natočil v pivno steklenico eno in pol kocke sladkorja. V drugi enaki steklenici pa tableto saharina. Poskusi! Obe tekočini boš čutil enako sladki in če ne bi vedel, v kateri je raztopljen saharin in v kateri sladkor, bi ne uganil, v kateri je saharin. Nasprotno pa daj, da poskusi pes, ali kakšna druga žival, pa bo takoj spoznal, kje je sladkor, in kje je saharin. Od saharina se bo obrnil stran.

Saharin torej nikakor ni priporočljiv. Ker pa je sladkor po krivici tako drag, tihotapijo saharin.

Poslužite se tudi Vi pri nakupu raznega manufakturnega blaga kakor tudi vseh vrst moškega perila pri najcenejši trgovini na Gorenjskem

FRANC CROBATH družba **KRANJ** z o. z.

Manufakturna veletrgovina!

Ustanovljena leta 1885.

Industrija perila in konfekcije!

Ne delamo reklame za češko blago
ker vsakdo ve, da je češko blago najboljšo in brez konkurence. Reklama pa je potrebna zato, da cenj občinstvo ve, kje smo; zato vsi v

Češki magazin

Maribor
Ulica 10. oktobra
(pri glavni policiji)

kjer dobite veliko izbiro za ženske in moške **plašče, obleke, kostume in hubertuse po tovarniških cenah.**
Vsakdo se lahko brezobvezno prepriča! **Tudi krojaške potrebnosti po najnižjih cenah!**

Delavski pravni svetovalec

Nadura kočijaža

Vprašanje: Sem uslužben kot kočijaž in delam do 18 ur na dan. Ali mi pripada pravica zahtevati 50 odst. povišek za nadurno delo?

Odgovor: Kočijaži se ne smatrajo za pomožno osebo v smislu zakona o zaščiti delavcev v pogledu odredb o delovnem času, in jim zato 50 odst. povišek za nadurno delo ne pripada.

Zaščita denarnih zavodov in zadrug (Selnica ob Dravi)

Vprašanje: Pri posojilnici imam vloženi denar, pa ga ne dobim izplačanega. Ne vem, če je posojilnica pod zaščito; rad bi jo tožil, posebno, ker sem bral, da zaščita denarnih zavodov poteče s 23. novembrom 1937.

Odgovor: Rok, do katerega morajo denarni zavodi vložiti prošnjo za odložitve plačil, je z uredbo z dne 16. novembra 1937 podaljšana do 23. novembra 1938. Ali je Vaša posojilnica zaščiten, boste izvedeli najlažje pri njej sami ali na sodišču. V primeru, da je zaščiten, odnosno da namerava prositi za zaščito, s tožbo ne boste nič opravili. Pač pa mora vsak zavod, ki je pod zaščito, vključno temu izplačevati delne zneske svojim vlagateljem po določenem razporedu in mora biti ta razpored vlagateljem na vpogled. Upniki tega zavoda smejo nadalje do 28. februarja 1938 zahtevati, naj jim zavod v izplačilo njihovih terjatev da 3 odst. obveznice, izdane po predpisih uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, ki so jih pa upniki dolžni sprejeti z njih popolnim imenskim zneskom. Vse navedeno velja tudi za kmetijske kreditne zadruge.

Izstavitev in odpoved (Prevalje)

Vprašanje: Sin je krojaški pomočnik. Po poldrugomesečnem delu mu je mojster naročil, naj ostane nekaj časa doma, češ, da nima dela, da ga bo že spet poklical na delo. Pozneje ga je večkrat poklical, a svoj poziv takoj nato spet preklical in tako je ostalo do danes. Kaj sme moj sin od mojstra zahtevati?

Odgovor: Vašemu sinu gre meza za ves čas, ker je bil po mojstrovi krivdi za-

Bančno kom. zavod
Maribor, Aleksandrova 40

kupi takoj in plača najbolje

hranilne knjižice
bank in hranilnic

Vrednostne papirje:
3% obveznice, bone, srečke, delnice itd.

Valute vseh držav

Prodaja srečk Državne razredne loterije

Restavracija A. Senica

je že dolgo znana po svojih izbranih vinih, zato je tudi za letošnji Božič obnovila svojo zalogo in želi postreči cenj, gostom s prvovrstnim silvancem graščevino, mozlavcem in bizeljso črtno (Kabernet).

Čez ulico znaten popust!

Maribor, Tattenbachova 5

držan opravljati delo ter razen tega meza za 14-dnevno odpovedno dobo.

Mezda za prvi teden v bolezni.

Vprašanje: Zahteval sem od delodajalca 6-dnevno mezdo za čas bolezni, pa me je delodajalec zavrnil, češ, da ob nastopu bolezni nisem bil pri njem še 30 dni v službi in da mi zaradi tega zahtevane mezde ne izplača. Koliko znaša hranarina pri OUZD v VII. razredu in koliko v VIII. razredu?

Odgovor: Po § 219. obrtnega zakona ima uslužbenec pravico za čas svoje bolezni do največ enotedenske plače, kakor hitro je služboval najmanj 14 dni. Delodajalec torej v Vašem primeru nima prav. Hranarina pri OUZD pa znaša v VII. razredu Din 13,33 in v VIII. razredu Din 17.—.

Podpora pri Borzi dela (Prevalje)

Vprašanje: Pred petimi tedni sem zaprosil potom občine pri mariborski podružnici Borze dela za podporo. Prejel nisem nič. Kam naj se pritožim?

Odgovor: Pritožbo pošljite na Borzo dela v Ljubljani, ki je obenem nadzorstvena instanca.

Specerijska trgovina

„Delavski dom“

Maribor, Frankopanova 1

Delavci, kupujte v svoji trgovini!

Turistovski kruh

Glavna zaloga

A. FEIERTAG, MARIBOR
BETNAVSKA CESTA 43 - TELEFON 28-84

PODRUŽNICE: ULICA 10. OKTOBRA ŠT. 5, JOSIP SKAZA (p. SIKR), GLAVNI TRG, MELJSKA CESTA 65 IN NOVA VAS

Moj najbolj znani črni turist. rženi kruh je zelo okusen in cstan v največji vročini 8 do 10 dni svež in užiten

Damske torbice, denarnice, aktovke itd. so primerna darila za Božič najceneje pri

ŠTERBAL MARTIN, MARIBOR
Meljska cesta 2 / Trg Svobode 6

Priznana velika konkurenčna zaloga **ur, zlatnine** itd. Zahtevajte cenik!

Blago za plašče

v dobrih kakovostih

Tekstilana Büdefeldt

Za Božič

smučni sanke drsalke

in vse druge potrebščine za zimski sport

Pinter & Lenard

Maribor, Aleksandrova 34

Od vlakna do prediva
Od prediva do sukna
Od sukna do obleke

Izdelujemo vse sami v lastnih tovarnah! Vsako stopnjo izdelave nadzoruje izkušen strokovnjak. — Radi tega lahko kupujete pri nas poceni in dobro!

Prosimo, pridite neobvezno pogledati naše zaloge a s seboj pripeljite tudi Vaše prijatelje

Vrečič Karol
„TIVAR“ OBLEKE
Celje, Dr. Žerjavova ul.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13
priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice nahrbtnike itd. kot zelo praktična
Božična darila

Sachsenwerk Olympia radio 1938

s kino-skalo, remek-delo nemške radiotehnike.

Nedosegljiva učinkovitost teh aparatov ima vzrok v uporabi najboljšega gradbenega materiala. Popolnoma naraven zvok, brezhibno delujoče izenačenje fedinga, izvrstna selekcionost in tovarniška garancija na vse sestavne dele in elektronke so prednosti teh izredno preciznih izdelkov.

Prodaja na obroke!
Zamenjava starih aparatov!

Specijalna delavnica za radiotehniko. Vsi sestavni deli stalno na zalogi. Material za amaterje po znižanih cenah.

Radio Maribor, Glavni trg 1, telefon 25-48

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal štev. 3.

Telefon interurban štev. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Zahvala.

Ob smrti našega ljubljene sina

Slavkota Pančurja

izrekamo s tem najpriskrnejšo zahvalo vsem, ki so nam pri tem težkem udarcu stali ob strani. — Zlasti se zahvaljujemo vsem darovalcem lepih vencev, godbenemu odseku SMRJ in pevskemu odseku „Enakosti“ za ganljive žalostinke, ter vsem, ki so v tako velikem številu spremili pokojnika na zadnji poti. Se enkrat: hvala vsem!

Jesenice, dne 22. decembra 1937.

Družina Pančurjeva.

Vesele praznike in srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemalcem industrija

„Karo“ čevljev

JAKOB PERHAVEC
Maribor, Gosposka ulica št. 9. Telefon 25-80.

Izdelava likerjev. Desertna vina. Sirupi. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka itd. Na debelo! Na drobno!